

פרשת הגבעונים יהושע פרק ט

1. דברים פרק כ

(י) כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום: (יא) והיה אם שלום תענה ופתחה לך והיה כל העם הנמצא בה יהיו לך למס ועבדוך: (יב) ואם לא תשלים עמך ועשתה עמך מלחמה וצרת עליה: (יג) ונתנה יהוה אלהיך בידך והכית את כל זכורה לפי חרב: (יד) רק הנשים והטף והבהמה וכל אשר יהיה בעיר כל שללה תבז לך ואכלת את שלל איביך אשר נתן יהוה אלהיך לך: (טו) כן תעשה לכל הערים הרחוקות מפקד מאד אשר לא מערי הגוים האלה הנה: (טז) רק מערי העמים האלה אשר יהוה אלהיך נתן לך נחלה לא תחיה כל נשמה: (יז) כי התדם תחרימם החתי והאמרי הכנעני והפרזי החוי והיבוסים כאשר צוך יהוה אלהיך: (יח) למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבתם אשר עשו לאלהיהם וחסאתם ליהוה אלהיכם:

2. רש"י

כי תקרב אל עיר. במלחמת הרשות הכתוב מדבר כמו שמפורש בענין כן תעשה לכל הערים הרחוקות וגו':
(יח) למען אשר לא ילמדו - הא אם עשו תשובה ומתגיירין אתה רשאי לקבלם: ועיין גור אריה ורא"ם

3. העמק דבר

(יח) למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות וגו'. ופרש"י הא אם עשו תשובה ומתגיירין אתם רשאים לקבלם ובמס' סוטה דלה"ב פי' דוקא אוה"ע שחוץ לגבול א"י. אבל שבתוכה אין מקבלין אותם שמחמת יראה הם עושים עכ"ל והביאו הרמב"ן והשיג ע"ז. ולפי דברינו מיירי כאן בערים שאינם מא"י ממש. אבל בערי א"י באמת לא מהני קבלת ז' מצות אחר שהחלו במלחמה ולא קבלו בשלום ששלח יהושע אם לא גירות לגמרי מקבלים לעולם והדברים ארוכים ועתיקים:

5. רמב"ם הלכות מלכים פרק ו

הלכות *אין עושין מלחמה עם אדם בעולם עד שקוראין לו שלום אחד מלחמת הרשות ואחד מלחמת מצוה, שנאמר כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום, אם השלימו וקבלו שבע מצות שנצטוו בני נח עליהן אין הורגין מהן נשמה והרי הן למס, שנאמר יהיו לך למס ועבדוך, קבלו עליהן המס ולא קבלו העבדות או שקבלו העבדות ולא קבלו המס, אין שומעין להם עד שיקבלו שניהם, והעבדות שיקבלו הוא שיהיו נבזים ושפלים למטה ולא ירימו ראש בישראל אלא יהיו כבושים תחת ידם, ולא יתמנו על ישראל לשום דבר שבעולם, והמס שיקבלו שיהיו מוכנים לעבודת המלך בגופם וממונם, כגון בנין החומות, וחוזק המצודות, ובנין ארמון המלך וכיוצא בו, שנאמר וזה דבר המס אשר העלה המלך שלמה לבנות את בית ה' ואת ביתו ואת המלוא ואת חומת ירושלים ואת כל ערי המסכנות אשר היו לשלמה, כל העם הנותר מן האמורי ויעלם שלמה למס עובד עד היום הזה ומבני ישראל לא נתן שלמה עבד כי הם אנשי המלחמה ועבדיו ושריו ושלישיו ושרי רכבו ופרשיו.

*השגת הראב"ד /אין עושין מלחמה עם אדם בעולם עד שקוראין לו שלום אחד מלחמת הרשות ואחד מלחמת מצוה, ח"א אין שואלין למלחמת הרשות אלא קיהיו למס.

הלכות ויש למלך להתנות עמהם שיקח תצי ממונם או הקרקעות, ויניח כל המטלטלין, או המטלטלים ויניח הקרקעות, כפי מה שיתנה.

הלכות ואסור לשקר בביתם ולכזב להם אחר שהשלימו וקבלו שבע מצות.

הלכות ואם לא השלימו או שהשלימו ולא קבלו שבע מצות, עושין עמהם מלחמה והורגין כל הזכרים הגדולים, ובוזזין כל ממונם וטפם, ואין הורגין אשה ולא קטן שנאמר והנשים והטף זה טף של זכרים, במה דברים אמורים במלחמת הרשות שהוא עם שאר האומות, *אבל שבעה עממין ועמלק שלא השלימו אין מניחין מהם נשמה שנאמר כן תעשה לכל וגוי רק מערי העמים לא תחיה כל נשמה, וכן הוא

*השגת הראב"ד אבל שבעה עממין ועמלק וכו'. ח"א זה שנוס אלא קיטול לומר השלימו לקבל המטות.

אומר בעמלק תמחה את זכר עמלק, ומנין שאינו מדבר אלא באלו שלא השלימו שנאמר לא היתה עיר אשר השלימה אל בני ישראל בלתי החוי יושבי גבעון את הכל לקחו במלחמה כי מאת ה' היתה לחזק את לבם לקראת המלחמה את ישראל למען החרימם, מכלל ששלחו להם לשלום ולא קבלו.

למלחמה שלשה כתבים שלח יהושע עד שלא נכנס לארץ, הראשון שלח להם מי שרוצה

*השגת הראב"ד/ אם כן מפני מה הערימו יושבי גבעון וכו'. א"ל כל זה שנוסף שלא קלה להם יהושע להקלים אלא עד שלא עזרו את הירדן אכל אחר מיכן איז מקבלין אותן.

לברוח יברת, וחזר ושלח מי שרוצה להשלים ישלים, וחזר ושלח מי שרוצה לעשות מלחמה יעשה, *אם כן מפני מה הערימו יושבי גבעון, לפי ששלח להם בכלל ולא קבלו, ולא ידעו משפט ישראל ודימו ששוב אין פותחין להם לשלום,

ולמה קשה הדבר לנשיאים וראו שראוי להכותם לפי חרב לולי השבועה, מפני שכרתו להם ברית, והרי הוא אומר לא תכרות להם ברית, אלא היה דינם שיהיו למס עבדים, והואיל ובטעות נשבעו לחן בדין היה שיהרגו על שהטעום לולי חלול השם.

6. ירושלמי מסכת שביעית פרק ו מ"א

דאמר רבי שמואל בר נחמן שלש פרסטיגיות שילח יהושע לארץ ישראל עד שלא יכנסו לארץ

א. מי שהוא רוצה להפנות יפנה

ב. להשלים ישלי

ג. לעשות מלחמה יעשה

גרגשי פינה והאמי' לו להקב"ה והלך לו לאפריקי עד בואי ולקחתי אתכם אל ארץ כארצכם זו אפריקי גבעונים השלימו וכי השלימו יושבי גבעון את ישראל שלשים ואחד מלך עשו מלחמה ונפלו

7. מסכת יבמות דף עה עמוד ב

א. אמר רב תנא בר אדא: גתנינים - דוד גזר עליהם, שנאמר: (שמואל ב' כ"א) ויקרא המלך לגבעונים ויאמר אליהם והגבעונים לא מבני ישראל המה וגו'. מאי טעמא גזר עלייהו? דכתיב: (שמואל ב' כ"א) ויהי רעב בימי דוד שלש שנים שנה אחר שנה,

שנה ראשונה - אמר להם: שמא עובדי עבודת כוכבים יש בכמם? דכתיב: (דברים י"א) ועבדתם אלהים אחרים והשתחוויתם להם... ועצר את השמים ולא יהיה מטר וגו'! בדקו ולא מצאו;

שניה - אמר להם: שמא עובדי עבירה יש בכמם? דכתיב: (ירמיהו ג') וימנעו רביבים ומלקוש לא היה ומצח אשה זונה היה לך וגו'! בדקו ולא מצאו;

שלישית - אמר להם: שמא פוסקי צדקה ברבים יש בכמם ואין נותנין? דכתיב: (משלי כ"ה) נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במחת שקר! בדקו ולא מצאו,

אמר: אין הדבר תלוי אלא בי, מיד: ויבקש דוד את פני ה'. מאי היא? אמר ריש לקיש: ששאל באורים ותומים. מאי משמע? א"ר אלעזר: אתיא פני פני, כתיב הכא: ויבקש דוד את פני ה', וכתיב התם: (במדבר כ"ד) ושאל לו במשפט האורים לפני ה'.

ב. ויאמר ה' אל שאול ואל בית הדמים על אשר המית הגבעונים, אל שאול - שלא נספד כהלכה, ואל בית הדמים - על אשר המית הגבעונים. וכי היכן מצינו בשאול שהמית הגבעונים? אלא מתוך שהרג נוב עיר הכהנים שהיו מספיקין להם מים ומזון, מעלה עליו הכתוב כאילו הרגן. קא תבע אל שאול שלא נספד כהלכה, וקא תבע על אשר המית הגבעונים? אין, דאמר ריש לקיש, מאי דכתיב: (צפניה ב') בקשו את ה' כל עגוי ארץ אשר משפטו פעלו? באשר משפטו שם פעלו. אמר דוד: שאול נפקו להו (עט ע"א) תריסר ירחי שתא ולא דרכיה למספדיה, גתנינים ניקרינהו ונפייסינהו.

ג. (שמואל ב' כ"א) ויקרא המלך לגבעונים ויאמר אליהם... מה אעשה לכם כמה אכפר וברכנו את נחלת ה', ויאמר לו הגבעונים אין לנו כסף וזהב עם שאול ועם ביתו ואין לנו איש וגו' יותן לנו שבעה אנשים מבניו והוקענום לה' וגו',

מפייס ולא פייסינהו. אמר, שלשה סימנים יש באומה זו: הרחמנים, והביישנין, וגומלי חסדים; רחמנים, דכתיב: (דברים י"ג) ונתן לך רחמים ורחמך והרבך; ביישנין, דכתיב: (שמות כ') בעבור תהיה יראתו על פניכם; גומלי חסדים, דכתיב: (בראשית י"ח) למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו וגו', כל שיש בו שלשה סימנים הללו ראוי להדבק באומה זו.

ד. (שמואל ב' כ"א) ויקח המלך את שני בני רצפה בת איה אשר ילדה לשאול את ארמוני ואת מפיכוש ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה לערריאל בן כרוזילי המתולתי. מאי שנא הני? אמר רב הונא: העבירם לפני ארון. כל שארון קולטו - למיתה, כל שאין ארון קולטו - לחיים. מתיב רב חנא בר קטינא: (שמואל ב' כ"א) ויהמול המלך על מפיכוש בת יהונתן בן שאול! שלא העבירו. וכי משוא פנים יש בדבר? אלא שהעבירו וקלטו, ובקש עליו רחמים ופלטו. ואכתי משוא פנים יש בדבר! אלא שבקש רחמים שלא יקלטנו הארון.

ה. והא כתיב: (דברים כ"ד) לא יומתו אבות על בנים וגו'! אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: מוטב שתעקר אות אחת מן התורה ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא. (שמואל ב' כ"א) ותקת רצפה בת איה את השק ותטהרו לה אל הצור מתחלת קציר עד נתך מים עליהם מן השמים ולא נתנה עוף השמים לנוח עליהם יומם וחית השדה לילה,

והא כתיב: (דברים כ"א) לא תלין נבלתו על העץ! אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק: מוטב שתעקר אות אחת מן התורה ויתקדש שם שמים בפרהסיא, שהיו עוברים ושבים אומרים: מה טיבן של אלו? הללו בני מלכים הם, ומה עשו? פשטו ידיהם בגדים גרורים, אמרו: אין לך אומה שראויה להדבק בה כזו, ומה בני מלכים כך, בני הדינות על אחת כמה וכמה! ומה גרים גרורים כך, ישראל על אחת כמה וכמה! מיד נתוספו על ישראל מאה וחמשים אלף, שנאמר: (מלכים א' ה') ויהי לשלמה שבעים אלף נושא סבל ושמונים אלף חוצב בהר. ודלמא ישראל הו! לא סלקא דעתך, דכתיב: (מלכים א' ט') ומבני ישראל לא נתן שלמה עבד. ודלמא דוגור בעלמא! אלא מהכא: (דברי הימים ב' כ') ויספר שלמה כל האנשים הגרים אשר בארץ ישראל [וגו'] וימצאו מאה וחמשים אלף [וגו'] ויעש מהם שבעים אלף (נושא) סבל ושמונים אלף חוצב בהר. ונתינים דוד גזר עליהם? משה גזר עליהם, דכתיב: (דברים כ"ט) מחוטב עציך עד שואב מימין! משה גזר לההוא דרא, דוד גזר לכולי דרא.

ואכתי יהושע גזר עליהו, דכתיב: (יהושע ט') ויתנם יהושע כיום ההוא חוטבי עצים ושואבי מים לעדה ולמזבח ה'! יהושע גזר בזמן שבית המקדש קיים, דוד גזר בזמן שאין בית המקדש קיים.

8. ילקוט שמעוני יהושע רמז יט

כתיב: ועתה ארורים אתם, א"ר אלעזר ארון כנחש, שנאמר ועתה ארורים אתם, וכתיב ועתה ארור אתה, וכתיב ויאמר איש ישראל אל החוי, וכי חוים היו, והלא גבעונים היו, אלא שעשו מעשה חוי, אמר יודע אני שא"ל הקב"ה ביום אכלך ממנו מות תמות, אלא הריני הולך ומרמה בהם והם הולכים ועושים, ואני יורש הארץ לעצמי כך אמרו אלו יודעים אנו שאמר הקב"ה החרם תחרימם, וכתיב לא תכרות להם ולאליהם ברית, הרינו הולכים והם כורתים עמנו ברית, מה נפשך הורגים אותנו עברו על השבועה, קיימו אותנו עברו על הגזרה, בין כך ובין כך נענשין, ואין יורשין הארץ:

ויתנם יהושע ביום ההוא חוטבי עצים ושואבי מים לעדה ולמזבח ה', משה גזר עליהם לההוא דרא דכתיב מחוטב עציך עד שואב מימין, אתא יהושע גזר עליהם בזמן שבהמ"ק קיים דכתיב ויתנם יהושע ביום ההוא חוטבי עצים, אתא דוד גזר עליהם בזמן שאין ב"ה קיים, דכתיב ויקרא המלך לגבעונים, והגבעונים לא מבני ישראל המה, (כתוב ברמז תתרט"א):